

Uforné Sárközy Ágnes:

Városunk egykori kiváló orvosa – Dr. Sárközy Ferenc (1896–1974)

Ha tudná, hogy most egy cikk készül róla, talán ellenezné, de meglehet, hogy egy kicsit mégis örülne, hogy nem felejtettük el. Ki tudja már ilyen távolságból. Annakidején, mikor utolsó éveiben komótosan, gyalog végigment Jászberény főutcáján, csaknem mindenki üdvözölte: a férfiak kalapemeléssel és „Tisztelem, főorvos úr!” megszólítással, a nők többsége gyakran lesütött szemmel jó napot kívánt neki, hiszen ismerték, mert városunk megbecsült szülötte volt. Néha meg-megállt, és elbeszélgetett az ismerősökkel. Nem sietett, egy kis terefere belefért az idejébe. Felmenői 1700-ig visszamenően bizonyíthatóan megtalálhatók az anyakönyvekben és redemptusok voltak, akik közül egyesek anno a jászberényi tanács tagjai között is szerepeltek (szenátorok), és részt vettek a város sorsának irányításában. Feri bátyám szüleinek szép, nagy polgárháza volt, amiben végül ő maga is a haláláig lakott. Ott áll még most is a Szent Imre herceg út 7. szám alatt. Az az épület, aminek a kéménye tetejére egy minden évben visszatérő gólyapár rakott fészket kb. hatvan évvel ezelőtt, mintha tudta volna, hogy oda kell fészkelnie, mert ott lakik Jászberény szülész-nőgyógyásza, aki netán a házakhoz a gólyákkal küldeti szét az újszülötteket, mint a gólyamesében.

Gazdálkodó szüleinek egyetlen gyermekeként biztosan el volt kicsit kényeztetve, mert elég tehetősek voltak, és a fiukkal nem fukarkodtak. Fiatalkori képéről egy nagyon jóvágású ifjú tekint vissza, akit édesanyja legszívesebben valamelyik „jobb” családból származó berényi lánynak szánt volna, de az orvosegyetem után Ferenc Pesten kezdett el az egyik klinikán dolgozni, amely körülmények azt eredményezték, hogy egy csinos budapesti leányzóba botlott, és egymásba szerettek.

Így aztán hiába ellenezték a szülők, ők mégis egybekeltek. Csak egy esküvői kép maradt ránk az ifjú párról, mintha a szülők tüntetőleg oda sem akartak volna melléjük állni. De ez a kép azt meséli, hogy ennek így kellett lennie. Nagyon szép pár voltak, és később, ha együtt látták őket a városban, megfordultak utánuk. Igaz, a felesége nagyon adott magára, és sminkelés nélkül soha nem hagyta el a házukat. Kecses járásával, csinoságával pedig tényleg úgy nézett ki, mint egy modern filmszínésznő.

Dr. Sárközy Ferenc és felesége, Szuchányi Éva Mária fiatalkori fényképe

A jászberényi jász bál előtti zenés műsor közönsége:
jobbról balra a 3. dr. Sárközy Ferencné, elől a katonatiszt, Nagy-Rédey Imre

Az ifjú pár a fiatal éveiben a második világháborúig a Nagytemplom utcai, még most is álló, emeletes házban lakott (amiben az idők napköziotthona volt, jelenleg a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Pedagógiai Szakszolgálat található itt), amit maguknak építettek. Volt nekik egy kocsisuk és egy szobalányuk, akik a háztartásban segédkeztek. A kocsisra azért volt szükség, mert Feri bátyám még lovaskocsin járt a távolban lakó betegekhez, ahová alkalomadtán hívták. De ifjúkorában ezzel a – nála kocsisként alkalmazott – Kmécik Jánossal még fogatversenyeken is részt vett, ahol együtt egyszer egy díjat is nyertek. (Egy díszes bronz ló szobrocskát kaptak, ami valaha ott állt nagybátyám íróasztalán, s amit később a Kmécik családnak adtunk emlékül.) Ez a bácsi az 50-es évektől pedig, mivel már nem volt nekik se kocsi, se ló, a háztartásban segített a családnak, mert ezekben az években ápolásra odavettek magukhoz egy nagynénit és nagybácsit, amihez kellett a segítség. Mikor aztán két testvérem mint nevelt gyerekek is odakerültek, bizony nagy volt abban a négyszobás házban a nyüzsgés.

De ez mind már az apai házban zajlott, az akkori Alkotmány utca 7.-ben (ma Szent Imre herceg út), amiről a Berényi polgárházak belső világa című írásomban (Jászsági Évkönyv, 2005.) már egyszer megemlékeztem.

A Sárközy-féle szülői ház

A nagybátyám a múlt század 30-as éveinek végén a berényi kórházban volt először 100 pengő honorárium ellenében alkalmazva, mert a városnak nem volt lehetősége annakidején, hogy státuszba vegye. Csak a háború után állandósították, amikor viszont le kellett mondania földbirtokáról. Választania kellett, hogy gazdálkodni akar-e, vagy a diplomájával szeretné a kenyerét keresni. Ő természetesen a diplomát választotta, és tekintélyes tagja lett kórházunknak, ahol az egyetemi hallgatók gyakorlatát is felügyelte, és bevezette őket a szülészet titkaiba. A császármetszés volt az a terület, ami nevét fémjelezte, aminek nagy mestere volt. Dr. Suba György így emlékezik vissza az „öregre”, mert 30 év korkülönbséggel csak így hívták az én nagybátyámat: Amikor gyakorlatát a szülészeti osztályon töltötte, akkor neki többek között a nőgyógyászati titkokba már korábban bevezetett kollégáktól kellett ellesnie a vizsgálatok lefolyását, amit később a főorvossal megbeszéltek. De előfordult, hogy éppen a rutinosabbak már egy kicsit „elnaggyázták” a bemosakodást, amire nagybátyám mint a semmelweisi-tanok követője nagy súlyt helyezett, és egy ilyen szituáció alkalmával tudatosította az ifjabb kollégában ennek a lépésnek a fontosságát. A kollégákat pedig természetesen rendreutasította, nehogy egyszer is orvosi hiba történjen.

A szülész- nőgyógyászatban nagy rend és fegyelem uralkodott, amit nagybátyám szigorúan tulajdonítottak. Így tudta elérni, hogy az osztály megfelelt az akkori egészségügyi és higiéniai követelményeknek. Egyszer édesanyám is ezen az osztályon feküdt, és én a látogatáson kívüli időben merészkedtem be hozzá a saját készítésű galamblevesemmel, mikor is egyszer csak – vizit ürügyén – a nagybátyám hirtelen bevonult a kórterembe. Mit tudtam tenni, mint bebújtam az ágy alá, és anyukám eltakart a lecsüngő paplanával. Így megúsztam a „dörgedelmet”, mert engemet mint rokont sem kímélt volna az ő szigora. Nagy tekintélye volt az orvoskollégái előtt is. Akkor még a nehezebb, az ottani körülmények között nem megoldhatónak tűnő eseteket mindig konzílium formájában együtt tárgyalták meg, mielőtt a beteget továbbutalták Pestre. Idősebb korában a rendelőintézet nőgyógyászatán szorgoskodott, majd később a kéttornyú, új fürdőben látta el a balneológiai teendőket. Ehhez természetesen képezte magát.

Azt, hogy két testvéremet magához vette, nevelte és taníttatta, már más írásaimban is elmondtam. Mivel nekik nem volt saját gyermekük, ezzel a gesztussal segítették népes családjukat, hogy több jusson az otthon-maradottnak. Egy másik nézőpont volt, hogy a továbbtanulásuk is így megoldódott, hiszen az „értelmiségi” kategóriába estek. Kulák gyerekként nem lett volna semmi esélyük. De velük szemben is volt abban a házban egy kis szigor. Mindazért jól kellett nekik tanulniuk, és bizonyos házimunkánál is, mint portörítés, törölgetés, vízfordás stb. segíteniük kellett. Ám voltak ott lazább hangulatú pillanatok is, mikor például az ott élő bátyám, János, tánciskolába járt, és együtt próbáltunk a nyitó bálra. Nagybátyám velem táncolva megmutatta, hogy valaha ők hogyan táncolták a tangót. Mondhatom, bonyolultabban, nagy belépésekkel és a hölgyek derekának kecses hajlítgatásával, nem olyan szimplán, mint nekünk tanították az akkori tánciskolás oktatóink. Vagy mikor az új zenegépünk csínjára-bínjára (magnózás, hangfelvétel, visszajátszás) tanította őt a nevelt fia, János, mert az akkori technikához is érteni kellett, és ez már akkor is könnyedebben ment a fiataloknak. Nevelt lányát, Évát, aki a keresztlánya is volt, az utcán már mindenkinek csak úgy mutatta be mintha a sajátja lett volna. Nagyon szerette, és nagyon büszke volt rá.

Azonkívül a vendégszeretetükről is híresek voltak, és sok-sok orvoskolléga és kolléganő megfordult náluk, mikor is nagynéném a finom tortáival, süteményeivel brillírozhatott, mert mint háziasszonynak ehhez volt nagy kedve, ideje és tehetsége. Vasárnaponkénti időtöltésként előfordult, hogy kártyapartikat rendeztek, amikor már az Úri Kaszinó megszűnt. Ilyenkor vágni lehetett náluk a füstöt, mert ők is, de a legtöbb vendégük is, nagy dohányzó volt. Lakásuk falait jászberényi festők festményei díszítették, mert bizonyos kiállítások után egy-egy kép megvásárlásával támogatták az induló vagy már befutott művészeket.

Feltűnően csinosan öltözködtek, méretes cipőket viseltek, amire annakidején nem sok jászberényinek telt. Igaz, ők sem flancoltak annyira, és náluk is előfordult, hogy egy házi varrónő segítségével átvarratták, alakították a ruhákat, aki még nyakkendőket és lámpaernyőket

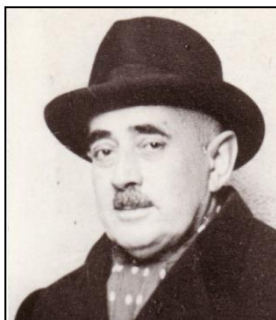
is megvarrt nekik. Mindennapi sétájuk a temetőbe vezető útjuk volt oda-vissza, csak nagyném látogatta úszás miatt a nyári strandot. Vallásosságuk miatt rendszeres templomba járók voltak, és amikor egyszer a püspök is tiszteletét tette a városban, ők álltak bérma-keresztszülőként mögénk.

Feri bátyámnak volt egy bizonyos jó emberismerete és élettapasztalata, de mivel kicsit szófukar ember volt, ennek csak rövid mondatokban adott hangsúlyt. Gyakran mondta, hogy „a házasság egy zsákbamacska...”, vagy például nekem, mikor az NDK- ba férjhez mentem, hogy „majd meglátod, ha nem lesz pénzetek, akkor majd oda a szerelem is”. Ideszámítom azt a mondatát is, mikor megjövendölte, hogy „földönfutók” leszünk, ha eladjuk a családi házunkat. Ebben is kicsit igaza lett. De előfordult, hogy néha nagyon „feketén” látott, és mellésült a jóslata. Mikor például az egyik kisöcsém bélhurutos volt, és alig volt élet benne, épp annakidején halt meg nagyanyám, mire Feri bátyánk annyit mondott, hogy várhatott volna még a nagyanya, hogy egy koporsóval el lehetett volna intézni a problémákat. De nem lett igaza, mert a kisöcs felépült, és megúsza a közös temetést.

Hogy mi mindent köszönhetünk neki? Fiatalabb testvéreim főleg az életünket, mert valóságossága miatt abortusz ellenes is volt, és szüleimnek inkább azt tanácsolta, hogy vállaljanak bennünket. Később pedig az „anyagilag” nehéz, szocialista időkben, mivel nekik nem lett gyermekük, még azt, hogy két testvérünk ellátását – jó rokonként – magukra vállalták. Az otthonmaradott testvéreim esetében az összes, adódó orvosi problémáknál nagy segítők és tanácsadók voltak. Még elmondhatom, hogy a náluk való látogatásaim során, az ott töltött idő alatt ismertem meg azt a régi, polgári életformát, azt az emberi tartást, ami annak a társadalmi rétegnek a jellemzője volt, amihez ők is tartoztak. Annakidején még szokás volt egymásnak személyesen új évet, húsvétot kívánni, és névnapot köszönteni. Ezek a velük való találkozásaim megmaradtak emlékezetemben. Később a násznagyom is volt, és ezt az együtt-ünneplést se feledem. Amikor pedig már anya lettem, most az a gesztusa is megelevenedik, mikor három, összeszeszorított ujjával kitapogatta a kisgyermekem fontanelláját, vagy amikor dominózni tanította a kis nebulót.

Családi körben

Időskori fénykép

Talán vannak még emberek, akik ismerték őt mint orvost, mint embert, és értékelik személyét, ill. minden szigora ellenére szívesen emlékeznek vissza rá, mert ő – hacsak tudott – jót tett, és jót akart. Ha városunk nevében nem is mondhatom, de családuk mindenkori köszönete kísérje! Emléke szívünkben él.

Dr. Sárközy Ferenc életrajza

Született: 1896. június 2-án Jászberényben.

Apja: Sárközy László gazdálkodó, anyja: Pénzes Katalin

1902–1906. Elemi iskolai tanulmányok Jászberényben

1906–1915. Nyolc gimnáziumi osztály elvégzése részben Jászberényben, majd Rákospalotán, és végzett a rákospalotai Wagner Manó gimnáziumban "jó" eredménnyel.

1916-ban már orvosnövendék Budapesten.

1916/17-ben egy önkéntes katonai éve volt a 29. honvéd gyalogezredben.

1921-ben volt az első orvosi szigorlata.

1923-ban a második orvosi szigorlata.

1924-ben a harmadik orvosi szigorlata.

1924. február 23-án orvosdoktorrá lett avatva a Budapesti Kir. Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem Orvostudományi Karán, de még egy éves gyakorlatra kötelezték.

1926. május 1-jén megkapta orvosdoktori oklevelét – „jó” eredménnyel.

1928-ban néhány hónapos bécsi tanulmányútja – orvosgyakornokként.

1928-ban Budapesten kórházi alorvos lett.

1928-ban a Társadalombiztosító (Munkásbiztosító) Intézet orvosi karába ellenőrző orvossá nevezték ki Jászberény, a járszági Felsőjárás és a járszági Alsójárásra kiterjedő területi hatáskörrel.

1929. június 20-án tartott vármegyei közgyűlésen hirdették ki az oklevelét.

1929/32-ben budapesti klinikákon dolgozott.

1933. április 29-én házasságot kötött Szuchányi Évával, és Jászberénybe költöztek.

1933. január 10-től a berényi képviselő-testület kórházbizottsági tagja lett.

1933-tól engedélyezték, hogy a jászberényi Erzsébet Kórházban ingyenesen dolgozzon.

1934-től 100 pengő tiszteletdíj ellenében a 24 ágyas szülészeti osztályvezető főorvosa lett.

1936-ban tisztiorvosi továbbképzésen vett részt.

1940-ben is még csak honorárium ellenében rendelt.

Mivel gazdálkodással is foglalkozott, 1940/41-ben elvégzett egy téli gazdasági tanfolyamot. (Ezután próbálkozott a rizstermesztéssel.)

1944-ben a kórházat megszállták a németek, majd az oroszok.

1946/47-ben már újra a kórház soraiban található.

1947–1962. Az Erzsébet Kórház szülészeti osztályának főorvosa.

1950-es években megkapta a Nép Kiváló orvosa című kitüntetést.

1962–1965. A rendelőintézet nőgyógyásza, később balneológuskodik a megépült új fürdőben.

1965–1974. Nyugdíjas éveit Jászberényben

Elhunyt: 1974. március 28-án. Sírja a jászberényi Szent Imre-temetőben található.

Nyughelye a Szent Imre-temetőben